

FORIE

František Pluháček

Katedra optiky PŘF UP v Olomouci

OBSAH

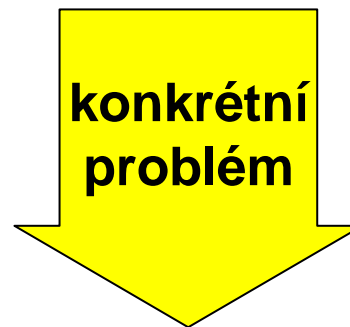
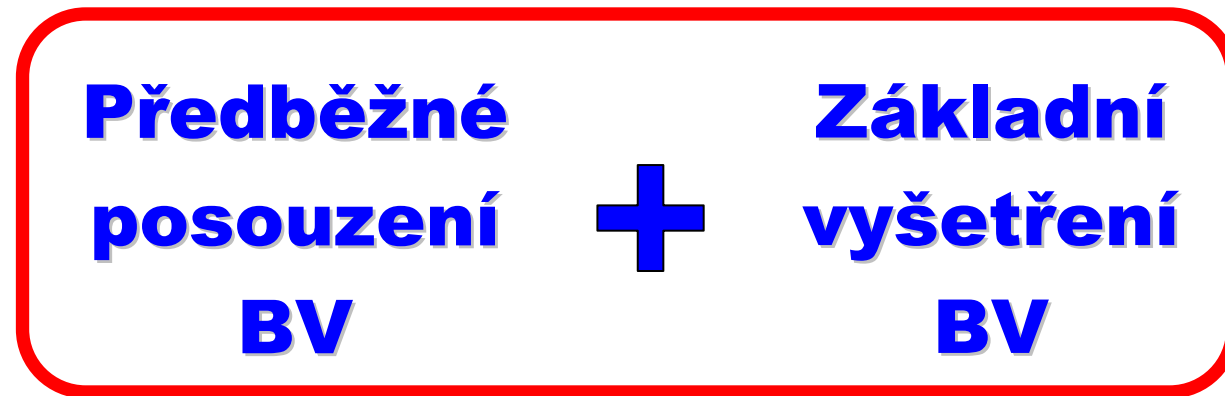
Základní zhodnocení BV

Vyšetření a analýza forií

Základní zhodnocení BV

Cíl: zjistit případný problém

další vyšetření

Možné problémy

FORIE	TROPIE
KOMITANTNÍ	INKOMITANTNÍ

FORIE

- heteroforie, skryté šilhání
- skrytá okohybná odchylka
- projeví se až **při zrušení fúze**, např. při zakrytí oka

TROPIE

- heterotropie, (manifestní, zjevný) strabismus, šilhání
- zjevná okohybná odchylka
- je narušeno binokulární vidění

KOMITANTNÍ ODCHYLKA

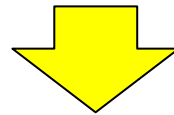
- **stejná ve všech pohledových směrech**
při dané fixační vzdálenosti

INKOMITANTNÍ ODCHYLKA

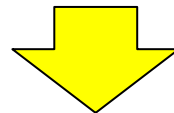
- **mění se se směrem pohledu**
(odchylka může být jen v některých směrech)
- paralýza / paréza (částečná paralýza)
- příčina: choroba, úraz, abnormální vývoj
- **!!! věnovat zvýšenou pozornost !!!**
(příčinou může být o nádor, krvácení, ...)

**Vznik či jakákoliv změna
inkomitantní odchytky**

lékař

**Důkladně rozlišit komitantní
a inkomitantní odchytku
(nutné vyšetření motility)**

Předběžné posouzení BV

- **POZOROVÁNÍ**
- **SYMPTOMY**
- **ANAMNÉZA**
 - **rodinná x osobní**
 - **oční x celková**

Základní vyšetření BV

- **ZAKRÝVACÍ TESTY**

forie x tropie

- **MOTILITA**

komitantní x inkomitantní

- **VYŠETŘENÍ KONVERGENCE**

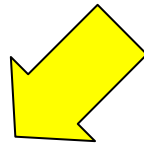
blízký bod konvergence

- **KVALITA BV**

stereopse, suprese, diplopie, ...

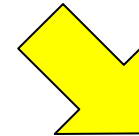

ZAKRÝVACÍ TESTY

TROPIE

- **esotropie (SOT)**
- **exotropie (XOT)**
- **hyper/hypotropie**
(vpravo/vlevo)

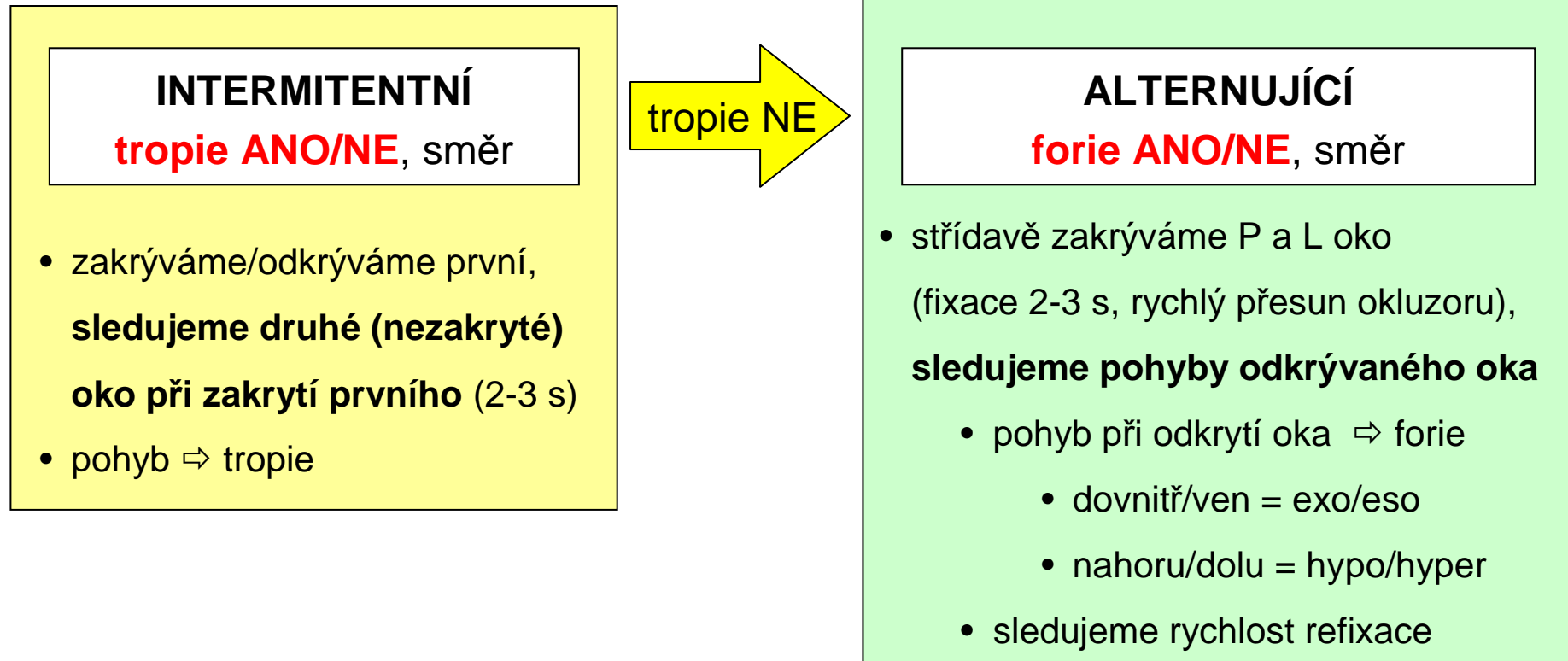
FORIE

- **esoforie (SO)**
- **exoforie (XO)**
- **hyper/hypoforie**
(vpravo/vlevo)

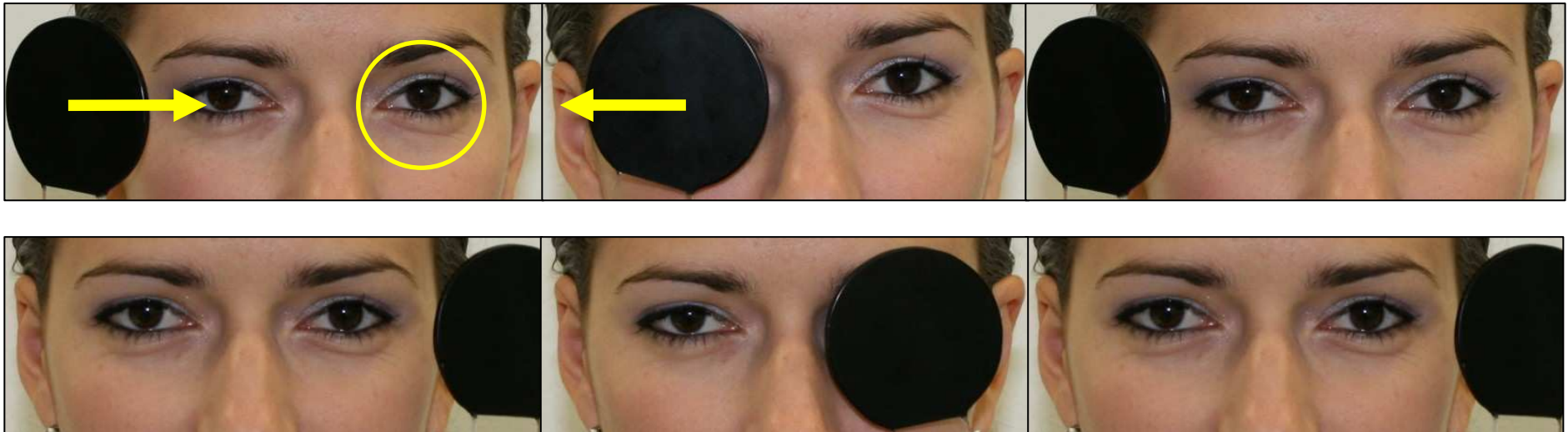
ZAKRÝVACÍ TESTY

- fixace - optotyp
- dálka / blízko
- s korekcí / bez korekce

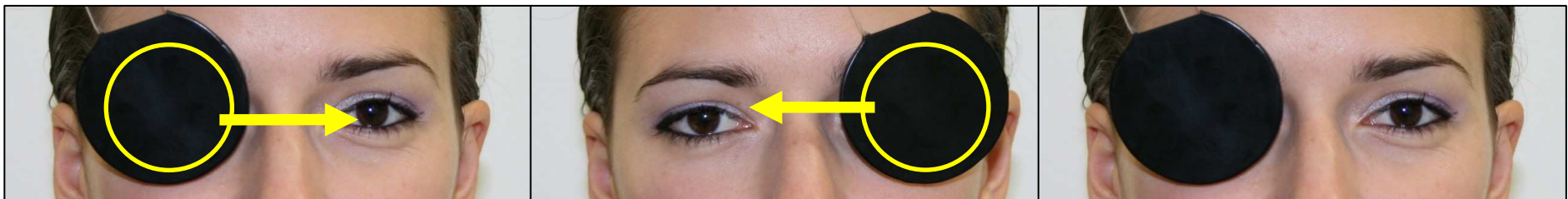

ZAKRÝVACÍ TESTY

- intermitentní test

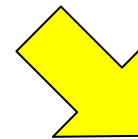
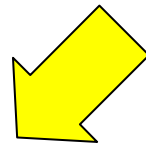

- alternující test

MOTILITA

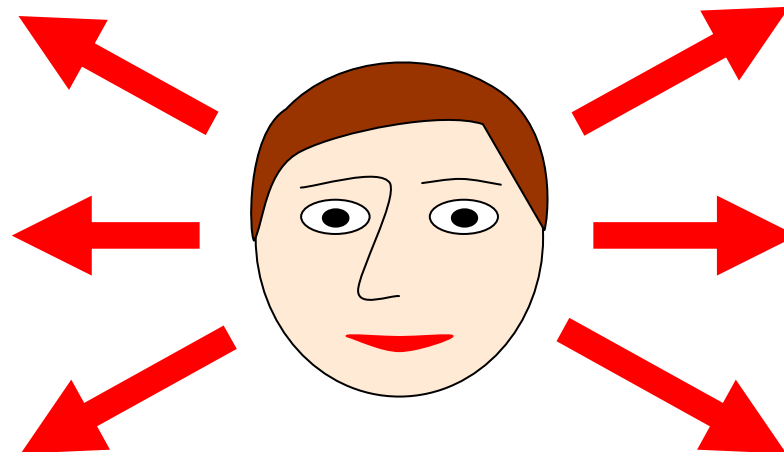
KOMITANTNÍ
odchylka

INKOMITANTNÍ
odchylka

MOTILITA

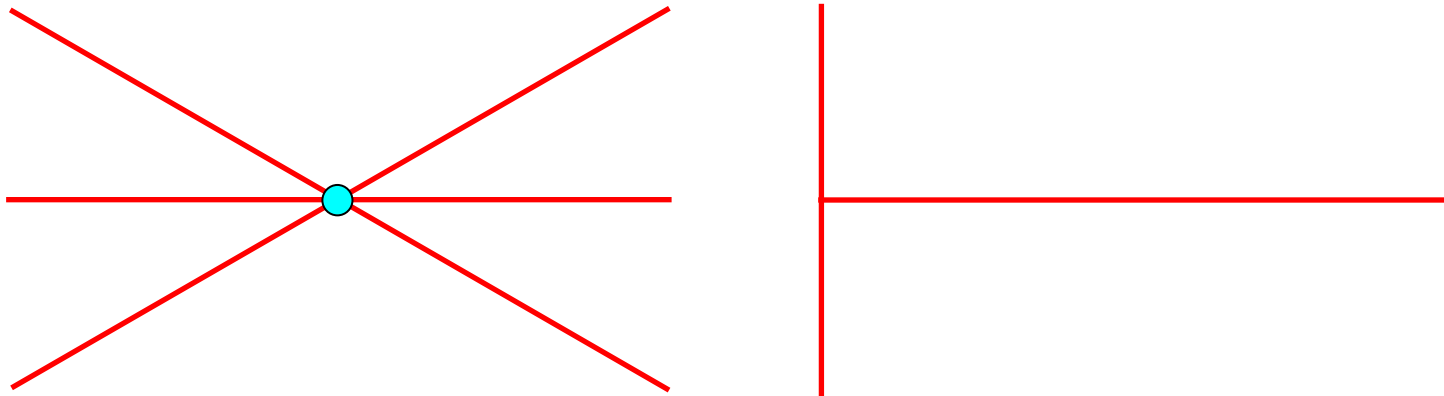
- bez brýlí, fixace - tužková svítilna
- na 40 cm v rozsahu binokulárního zorného pole (cca 40°– 50°)

6 směrů pohledu

MOTILITA

MOTILITA

Možnosti vyšetření

- **sledujeme oči pacienta** (rohovkové reflexy)
 - symetrie pohybů (odchylky)
 - plynulost a přesnost
- **diplopie** (subjektivně)
 - ptáme se pacienta na diplopii ve všech vyšetřovaných směrech
- **zakrývací test**
 - zakrývací test provedeme ve všech vyšetřovaných směrech

Délka výskytu paralýzy

symptom	stará	nově vzniklá
diplopie	zřídka	skoro vždy
vznik	obecně neznámý	pravděpodobně náhlý
amblyopie	obvykle	zřídka
trauma	běžně ne	obvykle
symptomy	běžně ne	obvykle a velké
komitance	rozsáhlá komitantní odchylka může překrýt původní inkomitantní	vždy inkomitantní
abnormální pozice hlavy	jestliže ano, pak je pevně ustálená a lze těžko změnit	může být výrazná ale lehce změnitelná, zakrytí paretického oka eliminuje problém
past-pointing (dotyk špičkou prstu na předmět [tužku, světlo])	v pořádku	špatně (mimo)
zdraví	nemá souvislost	aktuální zdravotní stav může mít významný vliv

VYŠETŘENÍ KONVERGENCE

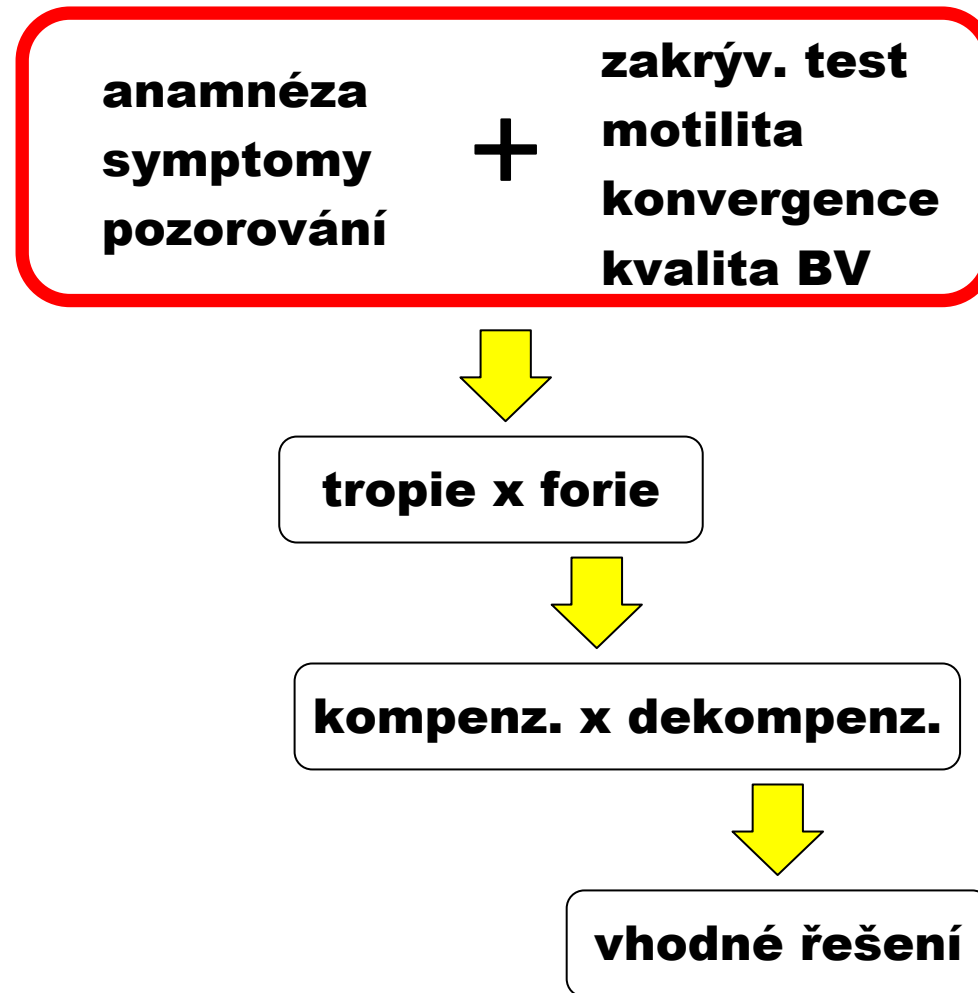
Blízký bod konvergence (NPC)

- subjektivně
- objektivně
- zápis: 5/8
- $> 10 \text{ cm} \Rightarrow$ nedostatečná konvergence

Vyšetření a analýza forií

Vyšetření a analýza forií

•Vzdálenost

- **dálka x blízko**

•Směr a velikost

- **exo-, eso-, hyper-, hypoforie**

•Kompenzace

- **kompenzovaná x dekompenzovaná**

Směr a velikost odchyvky

je nutné oddělit vjemy obou očí

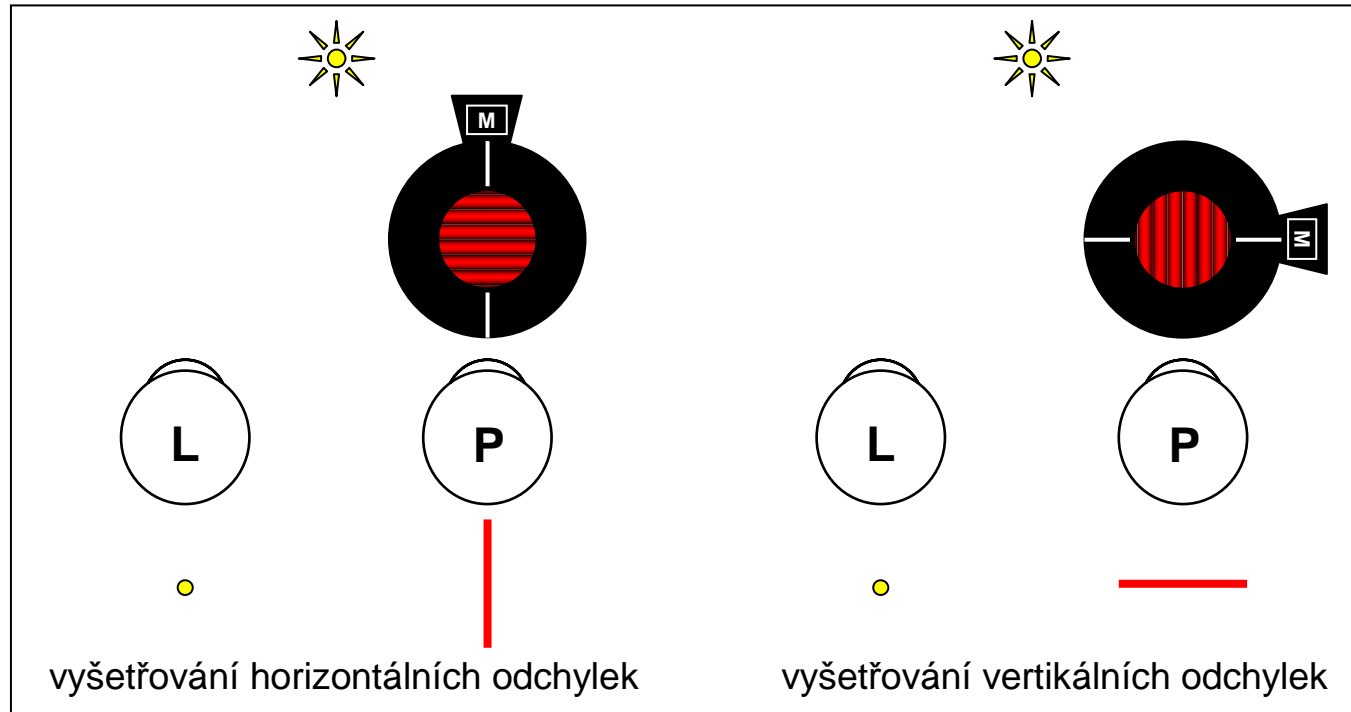
OBJEKTIVNĚ

- **ALTERNUJÍCÍ ZAKRÝVACÍ TEST**

SUBJEKTIVNĚ

- **MADDOXŮV CYLINDR**
- **GRAEFEHO PRIZMA**
- **ANAGLYFICKÉ / POLARIZOVANÉ TESTY**

MADDOXŮV CYLINDR

- **vyšetření do dálky**

- vertikální odchylky
- horizontální odchylky

- **vyšetření do blízka**

- vertikální odchylky
- špatná kontrola akomodace ⇨

nevhodné pro horizontální odchylky

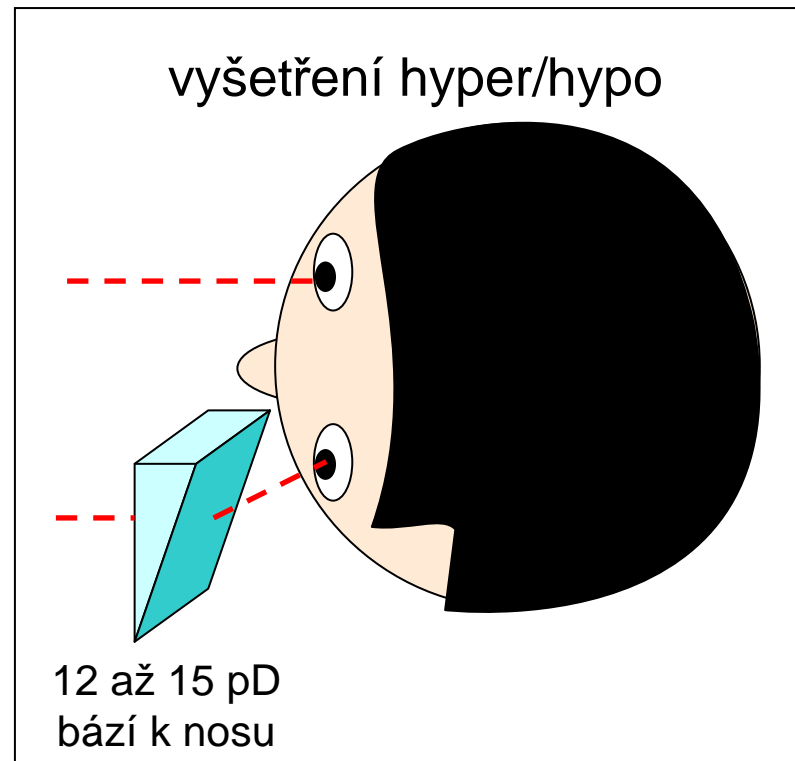
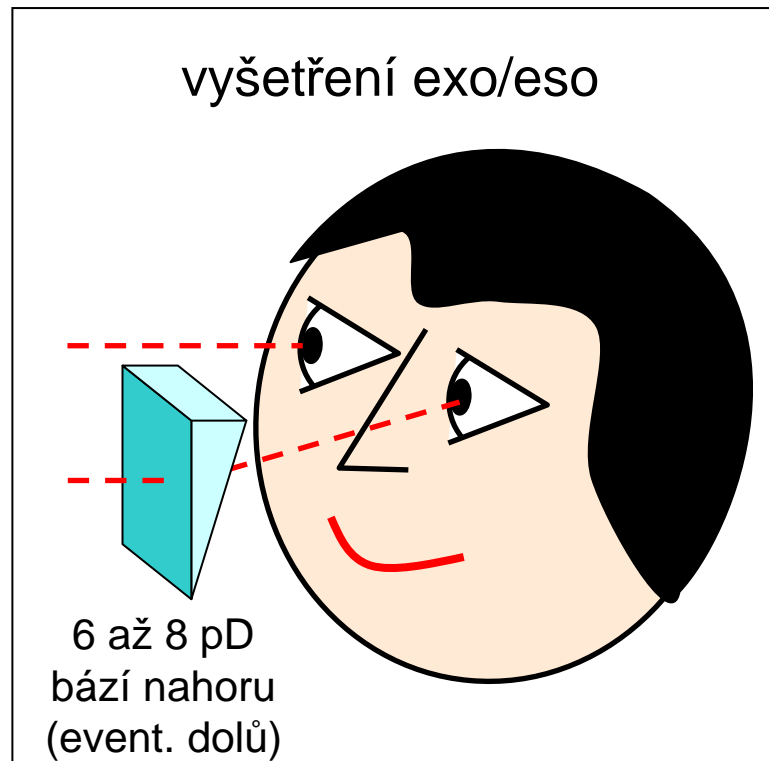

Maddoxův cylindr před pravým okem

horizontální odchytky				vertikální odchytky			
vjem	forie	prizma		vjem	forie	prizma	
		P	L			P	L
	---	---	---		---	---	---
	eso	▶	◀		hyper vpravo (hypo vlevo)	▲	▼
	exo	◀	▶		hypo vpravo (hyper vlevo)	▼	▲

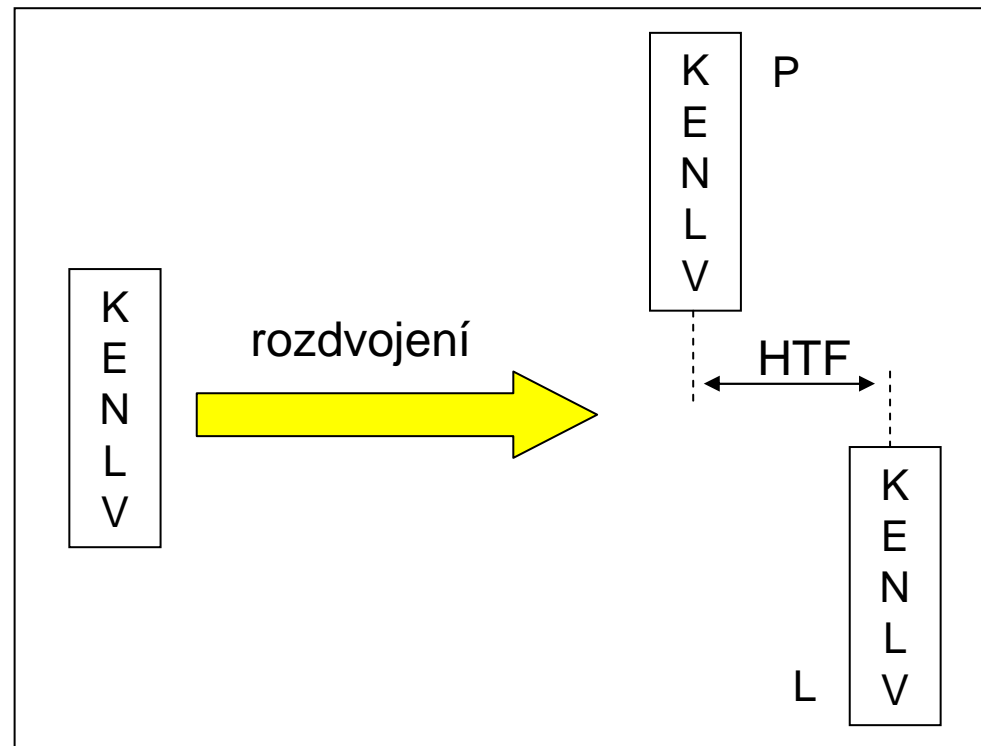
GRAEFEHO PRIZMA

- oddělení vjemů očí rozdvojení obrazu za pomoci užitím hranolu
- heteroforie se projeví vzájemným posunem obou obrazů
- dobrá kontrola akomodace

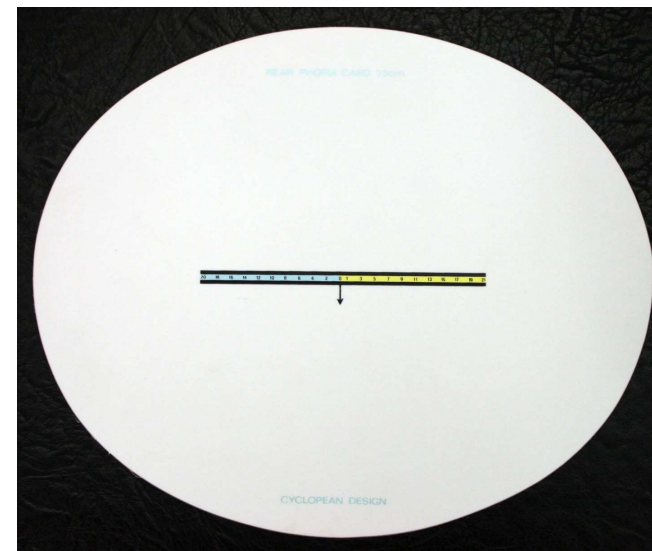
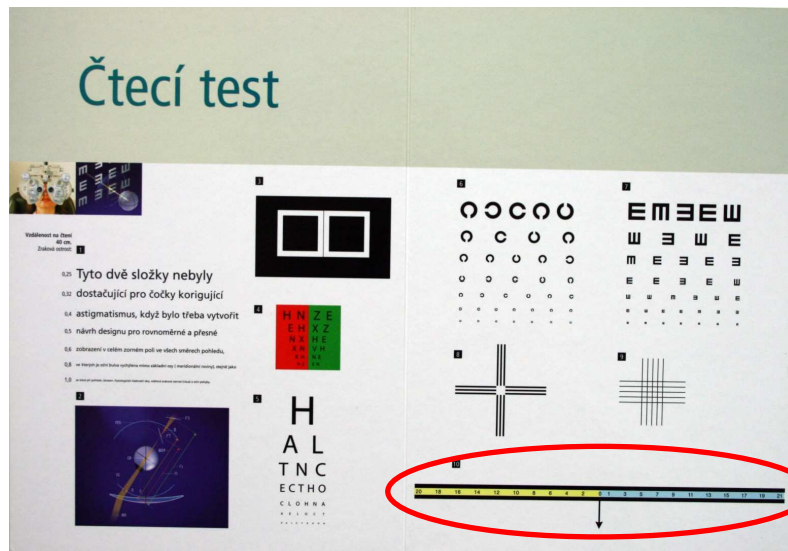
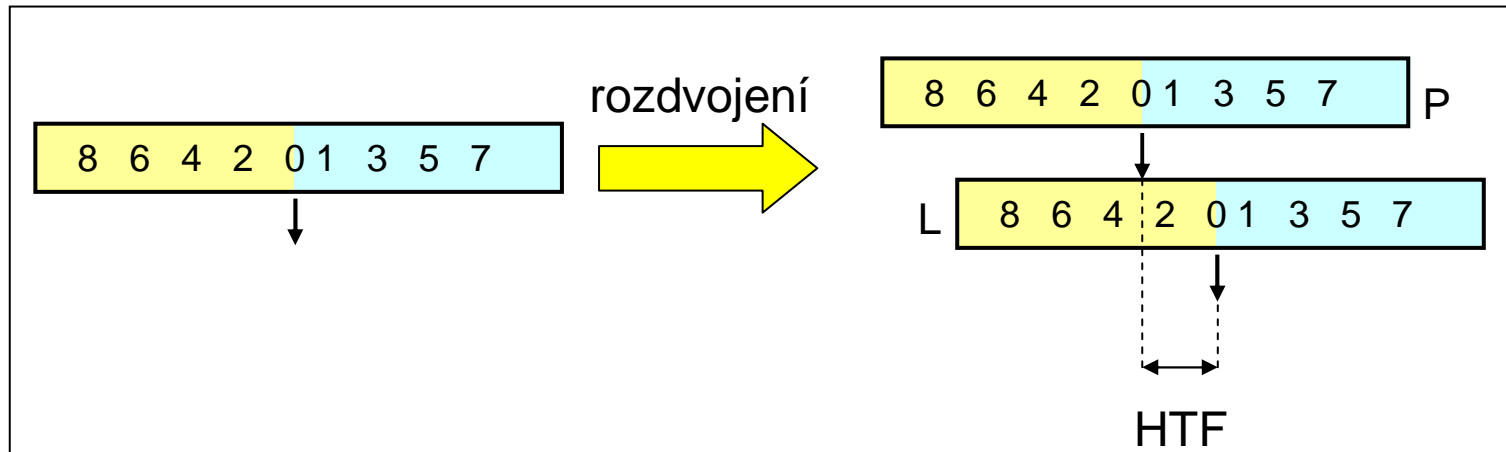

- heteroforii kompenzujeme horizontálními prizmaty
- lze využít běžný optotyp

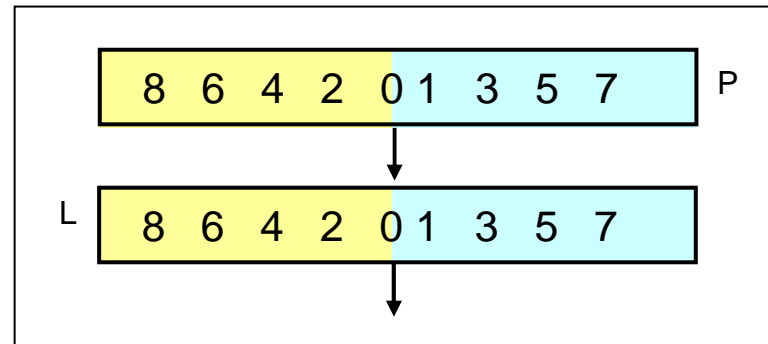

- odchylku odečteme na stupnici

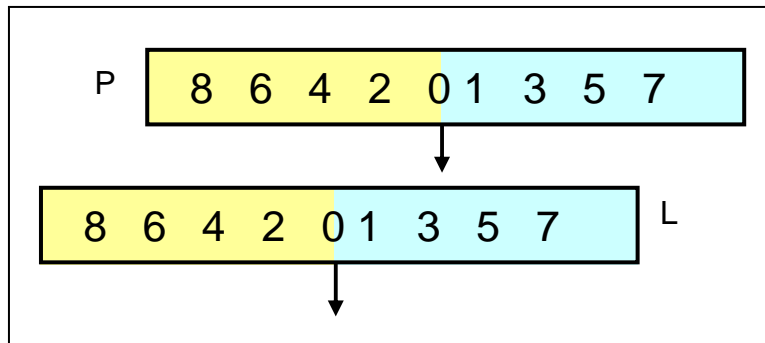

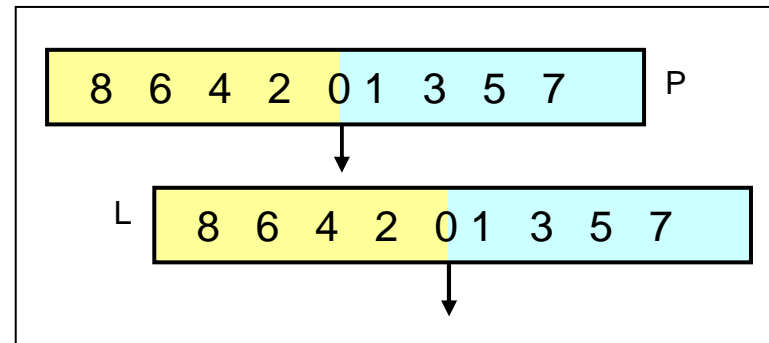
ortoforie

esoforie

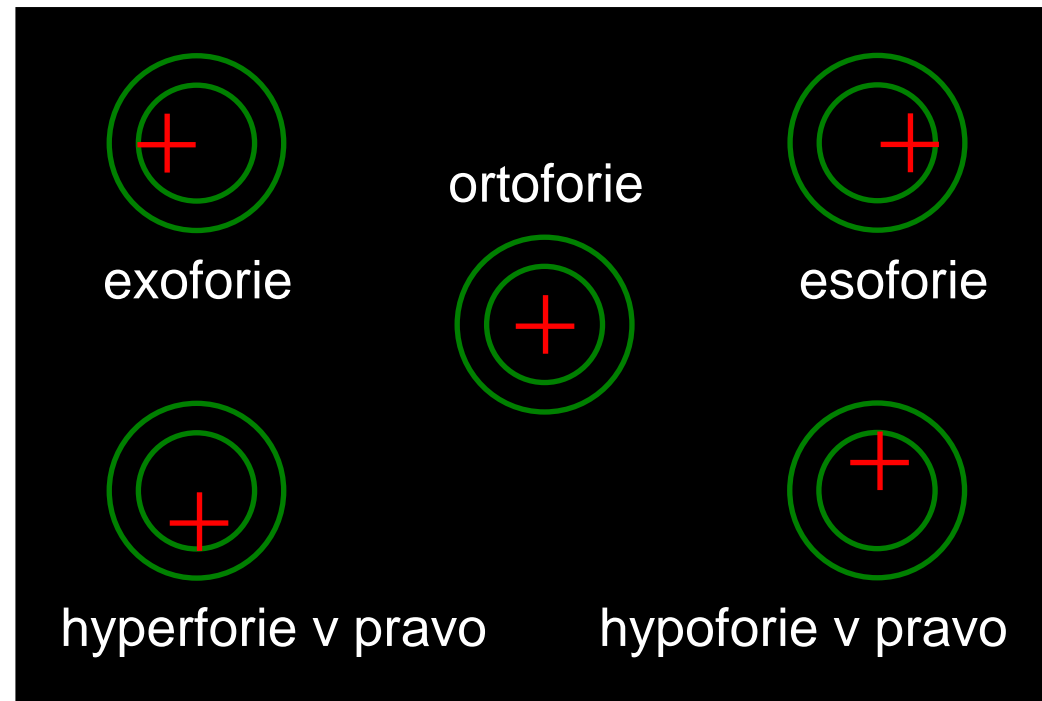
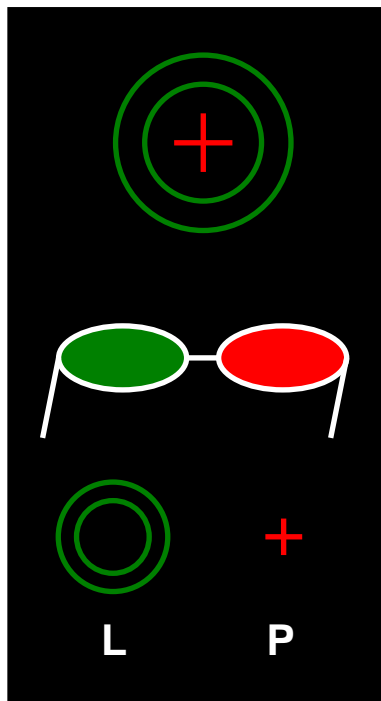
exoforie

ANAGLYFICKÉ TESTY

- rozdělení vjemů obou očí pomocí barevných filtrů
- odchylku vyrovnáváme prizmaty

Schoberův test

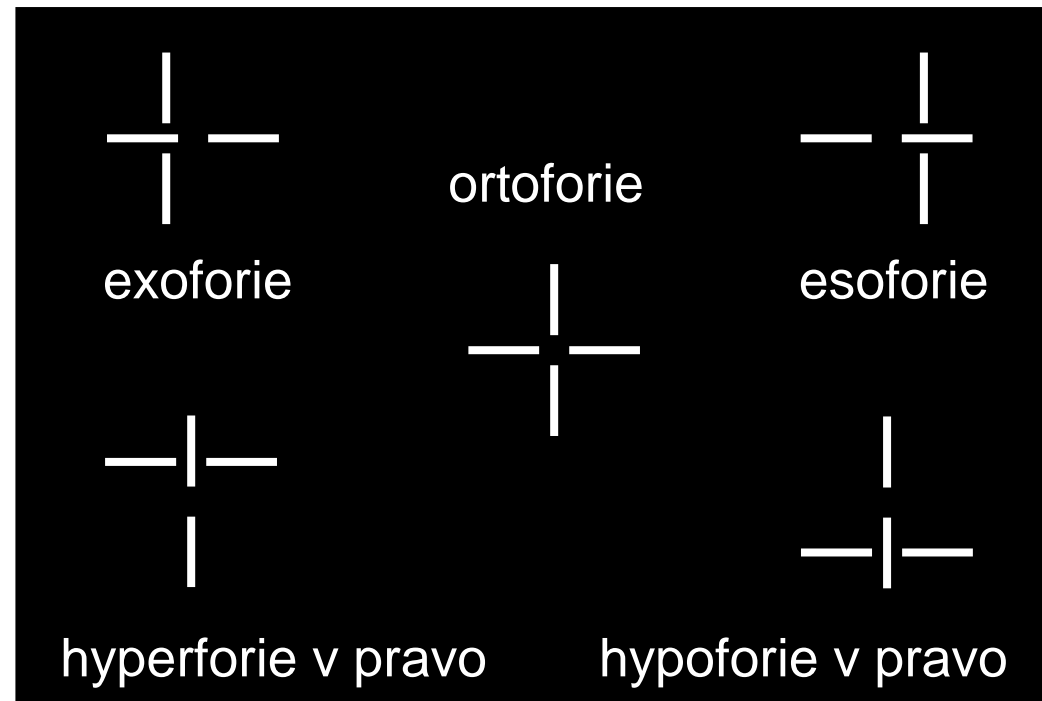
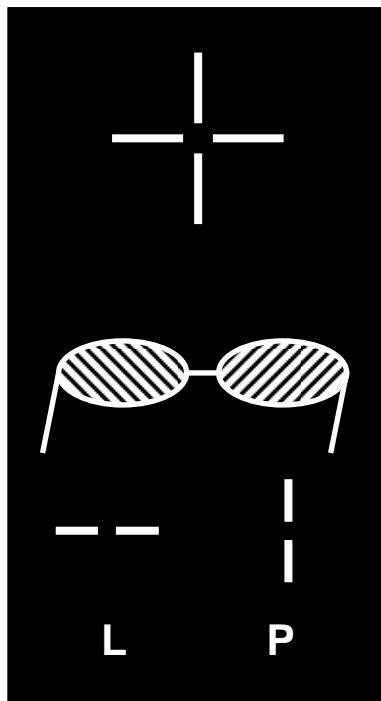

POLARIZOVANÉ TESTY

- rozdělení vjemů obou očí pomocí polarizace
- odchylku vyrovnáváme prizmaty

Křížový test

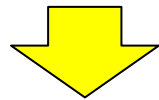

KOMPENZACE

Kompenzovaná HTF

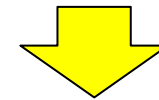
- vergenční systém **je schopen** sám HTF úplně **překonat**
- **bez symptomů, bez suprese**

není třeba řešit

Dekompenzovaná HTF

- vergenční systém **není schopen** sám HTF úplně **překonat**
- **symptomy nebo suprese**

je nutné řešit

Možnosti zhodnocení kompenzace

**FIXAČNÍ DISPARITA
+
ASOCIAČNÍ FORIE**

**FÚZNÍ REZERVY
+
KRITÉRIA**

STEREOPSE

**FOVEÁLNÍ
SUPRESE**

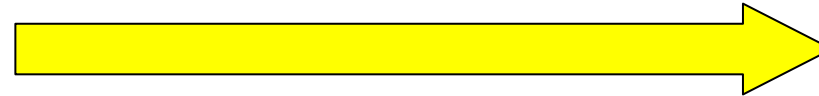
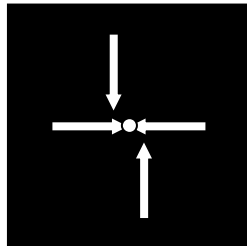
Fixační disparita

- drobná fixační odchylka vyšetřovaná při binokulární fúzi
- polarizované testy s fúzním podnětem

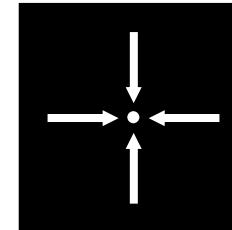
<p>Mallettův test</p>	<p>test na projektoru</p>

Asociační forie

minimální prizma ~ asociační forie

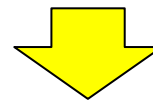
Horizontální odchytky

abnormální hodnoty: ≥ 1 pD (pod 40 let)

(Mallettův test)

≥ 2 pD (nad 40 let)

Vertikální odchytky jsou vždy abnormální

DEKOMPENZOVANÁ FORIE

Fúzní rezervy

- optotyp
- prizmatické lišty / foropter

Horizontálně

dálka x blízko

- BI (báze nazálně)
- BO (báze temporálně)

Vertikálně

- BU (báze nahoru)
- BD (báze dolů)

Kritéria

Sheardovo kritérium

$$FR \geq 2HTF$$

FR ~ bod rozmazání

exo: BO eso: BI

- nejlépe vyhovuje pro exoforii
- stanovení korekčního prizmatu

$$\Delta = \frac{2}{3} |HTF| - \frac{1}{3} |FR|$$

Percivalovo kritérium

$$\text{menší FR} > \frac{1}{2} \text{ větší FR}$$

FR ~ bod rozmazání

- nejlépe vyhovuje pro esofozii do blízka
- stanovení korekčního prizmatu

$$\Delta = \frac{1}{3} (\text{větší FR}) - \frac{2}{3} (\text{menší FR})$$

Stereopse

zhodnotí existenci a kvalitu BV

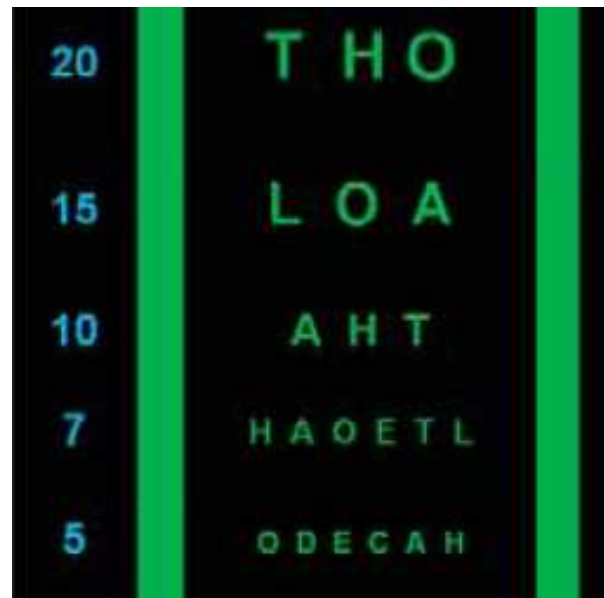
- **dobrá** ($< 60''$, optimálně $< 40''$)
 - fixační odchylky maximálně v rámci Panumova prostoru
- **redukována** ($> 60''$)
 - nelze předpokládat přesnou bifoveální fixaci
 - možné příčiny: dekompenzovaná forie, malý supresní skotom, mírné rozmazání vidění (správná korekce?), aniseikonie
- **není**

Foveální suprese

- sleduje útlum v oblasti fovey
- výhodné zejména při **abnormálních hodnotách jiných testů** ale **bez výskytu symptomů**

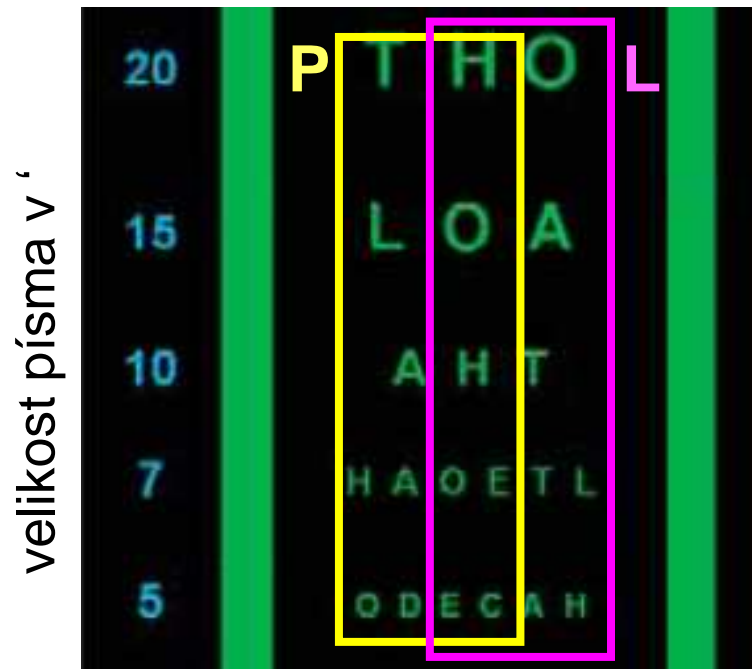

Mallettova jednotka
do blízka

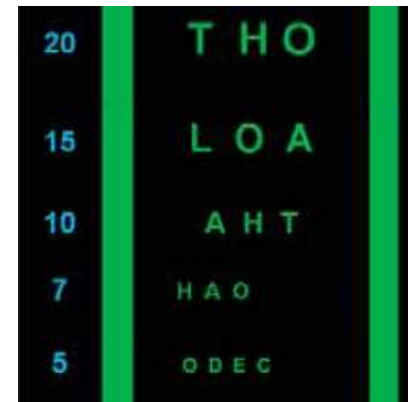
- polarizovaný test
pro vyšetření
zrakové ostrosti

Foveální suprese

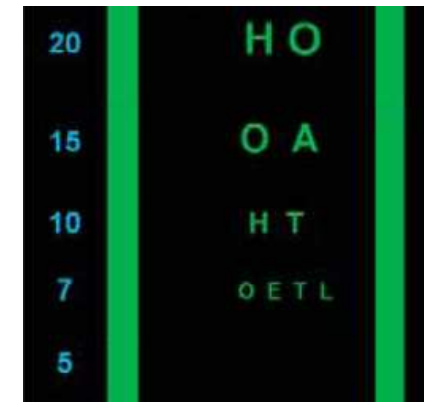

Příklad suprese

(L je horší)

binokulárně
(L ... 10')

jen L
(L ... 7')

- srovnáváme vízus horšího oka za binokulárních a monokulárních podmínek (měřeno vždy s polar. filtry)
- rozdíl indikuje foveální supresi

Řešení dekompenzované forie

• korekce refrakční vady, popř. vertikálních forií

• ESO

- jen do blízka: úprava sféry do „+“
- jen do dálky: prizma (báze temporálně, BO)
- do dálky i blízka: prizma (BO), popř. „+“ adice (blízko)

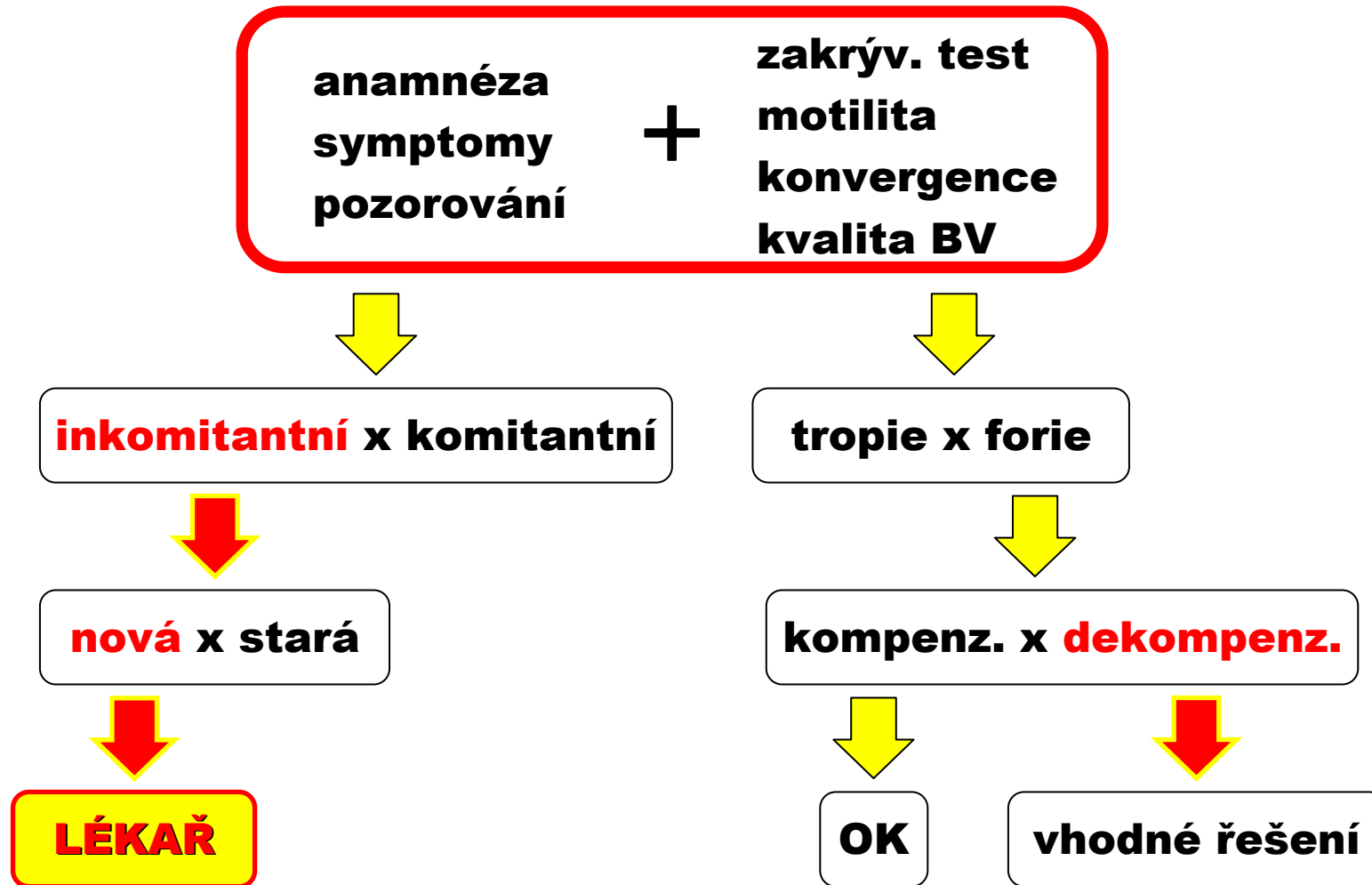
• EXO

- trénink
- prizma (báze nazálně, BI)
- úprava sféry od „-“ (opatrně, dočasně, u dětí, doplněk při tréninku)

SHRNUTÍ

BV v primární optometrické péči

Děkuji za pozornost

<http://www.optometry.cz>

<http://muj.optol.cz/optometrie>

⇒ informace ⇒ studijní materiály